

УЛААНБААТАР ХОТЫН ХУДАЛДААНЫ ТАНХИМЫН ДЭРГЭДЭХ

АРБИТРЫН ДҮРЭМ

Нэгдүгээр бүлэг

Нийтлэг үндэслэл

1.1. Улаанбаатар хотын Худалдааны Танхим /цаашид “УБХТ” гэх/-ын дэргэдэх Арбитр (цаашид “Арбитр” гэх) нь зохион байгуулалтын хувьд УБХТ-аас хараат бус, бие даасан үйл ажиллагаа явуулах, байнгын ажиллагаатай арбитрын байгууллага мөн.

1.2. Арбитр нь арбитрын ажиллагааг зохион байгуулах, арбитрын бүрэлдэхүүнд зохион байгуулалтын туслалцаа үзүүлэх үндсэн үүрэгтэй байна.

1.3. Арбитр нь бие дааж арбитрын ажиллагаа явуулж маргаан шийдвэрлэх эрхгүй. Арбитрын ажиллагаа явуулж маргаан шийдвэрлэх эрх гагцхүү арбитрын бүрэлдэхүүнд хадгалагдах бөгөөд энэ үүргээ хараат бусаар хэрэгжүүлнэ.

1.4. Арбитр нь үйл ажиллагаандаа хууль тогтоомж, энэхүү дүрмийг удирдлага болгох бөгөөд дүрмээр нарийвчлан зохицуулаагүй харилцааг дүрмийн үндсэн зарчим, агуулгад нийцүүлэн зохицуулна.

1.5. Арбитр нь өөрийн эмблемтэй байх бөгөөд албан бичгийн хэвлэмэл хуудас, тамга, тэмдэг хэрэглэнэ.

1.6. Арбитр Улаанбаатар хотод оршин байрлана.

Хоёрдугаар бүлэг

Арбитрын зорилго, бүрэн эрх

2.1. Арбитрын зорилго нь иргэд, байгууллага хоорондын эдийн засаг, бизнесийн харилцаатай холбоотой иргэний эрх зүйн маргааныг арбитрын хэлэлцээр болон хуульд заасан журмын дагуу шийдвэрлэх ажиллагааг явуулахад дэмжлэг үзүүлэхэд оршино.

2.2. Арбитр дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

2.2.1. арбитрын ажиллагааг хууль, дүрмийн дагуу зохион байгуулах;

2.2.2. арбитрчийг бэлтгэх, сургах, бүртгэх, олон нийтэд нээлттэй зарлах ажлыг зохион байгуулах;

2.2.3. арбитрын үйл ажиллагааны чиглэлээр судалгааны ажил хийх, хууль тогтоомж, бодлогын баримт бичгийн төсөлд санал өгөх, байр сууриа илэрхийлэх;

2.2.4. Арбитрын тухай хууль тогтоомж, арбитр, зуучлалын үйл ажиллагааг сурталчлах, иргэдийн эрх зүйн мэдлэгийг дээшлүүлэх чиглэлээр мэдээлэл хийх, сургалт, семинар зохион байгуулах, бусад байгууллага, иргэнтэй хамтран ажиллах;

2.2.5. Түр арбитрт арбитрын ажиллагаа явуулахад нь дэмжлэг үзүүлэх;

2.2.6. Олон улсын арбитрын байгууллагуудтай харилцаа холбоо тогтоох, хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх, төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх;

2.2.7. арбитрын ажиллагааны нууцыг хадгалах;

2.2.8. хуулиар хориглоогүй, УБХТ болон арбитрын үйл ажиллагаанд харшлахгүй бусад үйл ажиллагаа явуулах.

2.3. Арбитр нь УБХТ-ын Удирдах зөвлөлд жил бүр ажлаа тайлагнана.

Гуравдугаар бүлэг

Арбитрын удирдлага, зохион байгуулалт

3.1. Арбитрын удирдах дээд байгууллага нь УБХТ-ын Удирдах зөвлөл (цаашид “Удирдах зөвлөл” гэх) байна.

3.2. Удирдах зөвлөл дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

3.2.1. арбитрыг үүсгэн байгуулах, татан буулгах;

3.2.2. арбитрын дүрмийг батлах, дүрэмд нэмэлт өөрчлөлт оруулах;

3.2.3. Арбитрын дарга, зөвлөх гишүүдийг томилох, чөлөөлөх, цалин, хөлс, урамшууллын хэмжээг тогтоох;

3.2.4. арбитрын хэрэг хянан шийдвэрлэх журмыг батлах, нэмэлт, өөрчлөлт оруулах;

3.2.5. арбитрчдын нэрсийн жагсаалтыг батлах, жагсаалтаас хасах;

3.2.6. арбитрын үндсэн ба нэмэлт зардлын хэмжээ, арбитрчийн ажлын хөлс, урамшууллын хэмжээг батлах;

3.2.7. арбитрчдын ёс зүйн дүрмийг батлах;

3.2.8. арбитрын үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх;

3.2.9. УБХТ-ын дүрэмд заасан бусад.

3.3. Арбитр нь дарга, дэд дарга, зөвлөх гишүүд, арбитрчдаас бүрдэнэ.

3.4. Арбитрын дарга, дэд дарга, зөвлөх гишүүдийн бүрэн эрхийн хугацаа гурван жил байх бөгөөд улируулан томилж болно.

3.5. Арбитр нь 5-7 зөвлөх гишүүнтэй байх бөгөөд орон тооны бус байна.

3.6. Арбитрын дарга дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

3.6.1. арбитрын үйл ажиллагааг удирдлага, зохион байгуулалтаар хангах;

3.6.2. Удирдах зөвлөлийн хуралд эрхлэх хүрээнийхээ асуудлыг хэлэлцүүлэх;

3.6.3. бүрэн эрхийнхээ хүрээнд тушаал, шийдвэр гаргах;

3.6.4. арбитрын дэд дарга, ажилтныг ажилд томилох, ажлаас чөлөөлөх;

3.6.5. арбитрын ажилтнуудын орон тоо, цалингийн сангийн хэмжээг тогтоох

3.6.6. арбитрыг гадаад, дотоодод төлөөлөх;

3.6.7. Арбитрын тухай Монгол Улсын хуулийн 17.4, 18.2-т заасан маргааныг эцэслэн шийдвэрлэх;

3.6.8. арбитрт гаргах өргөдөл, гэрээний болон мэдэгдэх хуудасны загварыг батлах;

3.6.9. шаардлагатай бусад дүрэм, журмыг батлах.

3.7. Арбитрын даргын түр эзгүйд дэд дарга орлоно.

3.8. Арбитрын өдөр тутмын үйл ажиллагааг ажлын алба хариуцан хэрэгжүүлэх бөгөөд арбитрын дэд дарга нь ажлын албаны дарга байна.

3.9. Арбитрын дэд дарга бөгөөд ажлын албаны даргыг арбитрын дарга томилно.

3.10. Арбитрын дэд дарга бөгөөд ажлын албаны дарга дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

3.10.1. арбитрын өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдлагаар хангах;

3.10.2. арбитрын ажилтнуудыг сонгон шалгаруулж даргад танилцуулах;

3.10.3. арбитрын даргын эзгүйд түр орлох;

3.10.4. арбитрыг төлөөлөн гадаад дотоодын иргэд, байгууллага, аж ахуйн нэгжтэй харилцах;

3.10.5. арбитрын даргад ажлаа тайлагнах;

3.10.6. арбитрч болон захиргааны ажилтнуудаас үйл ажиллагааны тайлан авах, үнэлгээ өгөх;

3.10.7. арбитрчийн эрхийг сунгах, чөлөөлөх асуудлыг шийдвэрлүүлэхээр

Удирдах зөвлөлд санал гаргах;

3.10.8. арбитрын бүтэц, орон тоо, үйл ажиллагааны талаарх саналаа арбитрын даргад хүргүүлэх.

3.11. Арбитр, түүний дарга, дэд дарга, зөвлөх гишүүд, ажлын алба нь арбитрын бүрэлдэхүүний маргаан шийдвэрлэх ажиллагаанд оролцох, нөлөөлөхийг хориглоно.

Дөрөвдүгээр бүлэг

Арбитрчид тавигдах шалгуур, арбитрчийн жасгаалтад бүртгэх

4.1. Арбитрын дарга арбитрчийн эрхтэй, дараахь шаардлага хангасан арбитрчийг сонгон шалгаруулж, Удирдах зөвлөлд танилцуулж арбитрчийн нэрсийн жагсаалтад бүртгэнэ:

4.1.1. 30-аас дээш насны, дээд боловсролтой, ял шийтгүүлж байгаагүй;

4.1.2. мэргэжлээрээ 10-аас доошгүй жил ажилласан дадлага туршлагатай;

4.1.3. арбитрч бэлтгэх сургалтанд хамрагдаж гэрчилгээ авсан;

4.1.4. хуулиар хориглосноос бусад.

4.2. Арбитрчийн нэрсийн жагсаалтад арбитрчийн нэр, төрсөн он, сар, өдөр, мэргэжил, мэргэшил, эрдмийн цол хэргэм, эрхэлж буй ажил, хаяг багтана.

4.3. Арбитрч эрх, үүргээ хэрэгжүүлэхдээ бие даасан, хараат бус, шударга байх зарчмыг баримтлах бөгөөд мэдээллийн нууцлалыг хадгалах үүрэгтэй.

4.4. Арбитрч нь маргаанд оролцогч талуудын хувьд ашиг сонирхлын зөрчилгүй байна.

4.5. Арбитрчийн эрх, үүрэг дараахь тохиолдолд дуусгавар болно:

4.5.1. арбитрын бүрэлдэхүүнээс гарах хүсэлт гаргасан;

4.5.2. арбитрч нас барсан, эрх зүйн чадамжгүй болсон;

4.5.3. арбитрчдын нэрсийн жагсаалтаас хасагдсан;

4.5.4. хууль тогтоомжид заасан бусад.

4.6. Арбитрчийг дараахь тохиолдолд нэрсийн жагсаалтаас хасна:

4.6.1. арбитрын зорилго, үйл ажиллагаа, нэр хүндэд харш үйлдэл, эс үйлдэл хийсэн;

4.6.2. арбитрчаар ажиллах явцдаа гэмт хэрэг үйлдсэн нь тогтоогдсон;

4.6.3. арбитрчаар ажиллахад хориглох ажил албан тушаалд томилогдсон.

Тавдугаар бүлэг

Арбитрын эд хөрөнгө, санхүүжилт

5.1. Арбитрын эд хөрөнгө нь үндсэн ба эргэлтийн хөрөнгө, тэдгээртэй адилтгах бусад активаас бүрдэнэ.

5.2. Арбитр нь ашиг олох зорилгоор аж ахуйн үйл ажиллагаа явуулахгүй боловч хуулийн хүрээнд үйлчилгээ үзүүлж өөрийгөө санхүүжүүлж болно.

5.3. Арбитрын санхүүжилт дараахь эх үүсвэрээс бүрдэнэ:

5.3.1. арбитрын зардал;

5.3.2. Сургалт, семинар зохион байгуулах, төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлэх болон хэвлэн нийтлэх зэрэг дүрэмд заасан үйл ажиллагаанаас олсон орлого;

5.3.3. зээлийн, өвийн болон төсөл хэрэгжүүлэх замаар олсон хөрөнгө.

5.4. Арбитр нь орлогоо зөвхөн дүрэмд заасан үйл ажиллагаанд захиран зарцуулна.

Зургаадугаар бүлэг

Арбитраас төрийн болон бусад байгууллагтай харилцах

6.1. Монгол Улсын хууль тогтоомжид зааснаас бусад тохиолдолд төрийн байгууллагын зүгээс арбитрын үйл ажиллагаанд, арбитрын зүгээс төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд оролцохгүй байх зарчим баримтална.

6.2. Арбитр маргаан хянан шийдвэрлэхээс бусад, өөрийн эрхлэх хүрээний асуудлаар төр, захиргааны байгууллагатай зөвшилцөх, хэлэлцээ хийх, шаардлага тавих зэргээр хамтран ажиллаж болно.

6.3. Арбитр нь бусад төрийн бус байгууллага, худалдаа, үйлдвэрлэлийн нийгэмлэг, холбоод, танхим, арбитрай харилцахдаа харилцан хүндэтгэх, дэмжин туслах, хамтран ажиллах зарчим баримтална.

Долоодугаар бүлэг

Бусад

7.1. Арбитрын үйл ажиллагааг зогсоох, татан буулгах асуудлыг Удирдах зөвлөлийн хурлаар нийт гишүүдийн дөрөвний гурваас доошгүйн саналаар шийдвэрлэнэ.

7.2. Энэхүү дүрэм нь Удирдах зөвлөлийн хурлаар батлагдсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.

-----oO-----